

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön November 28^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön: Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr borítéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt borítéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Karpat völgye. *(Folytatás.)*

Kiáradt mindenfelé a' pusztító háború dühe; jövevény vadak barlangjává vált honunk, kik személy, kor, és nem tekintete nélkül áldoztak vér és kincs-szomjoknak. Dühöngő csordák szaguldoztak mindenfelé, 's rakásra öltek mindent, kit leltek; egy vérengző csapat nyomult a' megszabadult sereg után is, 's Deső életét csak Kálmánnak elszánt tökélete menthette-meg az üldözőknek reá célzott fegyverétől. — Csak egy pillanatra lobbant-fel keblében az Ilkát birni ohajtás, 's az ezzel egybekötött nemtelen vágy annak férjét halva láthatni: de győzött egyszerre a' nemes érzés, 's elnyomván az alacson sugallást, Kálmánt szerencséje rablójának megmentésére ragadta. Még számos egyebek köszönhették vitéz karjának életöket; — de mig mások ő általa éltek 's épen maradtak, ő maga nehéz sebekkel terhelve leroskadt, 's elalélva vitetett-be Pestre.

9.

A' szelid asszonyi nem se kevésbé emeli vállain a' haza gondját, mint a' hadzavaró férjek erős karja. Mig ezek szilaj csata-tüzzel halált osztanak 's vesznek, és villámként rohannak a' leterült sorokon: addig a' hölgyeknek bárson puha karja az elgyengült hősek sebeit kötözgeti; ők a' gyám-angyalok, a' mosolygó véd lelkek, kiknek gyenge kezén a' lerogyottra uj lélek száll, 's a' sebnek mérges kinja megenyhül. — Itt is a' hölgyekre volt bizva az emberiségnek ezen jóltevő kötelessége; és sokra lehelt uj élet, soknak nyílt uj életre szeme, sok kebelbe lövelt uj nemzeti érzés ápoló gondjok alatt. Deső hölgye, a' szomorúsép Ilka is ott for-

gotta a jótékony seregben, 's balzsamot csepegtetett a szenvedőkre, kik háladatos lankadt pillanattal néztek fel az angyalra.

Egy szép halvány ifiú feküdt a kemény ágyon az életnek minden nyomai nélkül. Arcza nemes vonásait halál-színvonta-be, hunyt szemein az enyészet bús jele ült, 's gesztenye-fürtjei aludt vértől megmerevültek. — Vonzotta felé Ilkát a könyörület, sietve ragadta balzsamait, 's készült enyhülést önteni az ifiú sebeire; már közelebb lépett, már emelte kárja a gyógyász-szereket, midőn egyszerre mintegy villámtól érve vissza pattant, 's elhalt arczain hervadoztak a rózsák. Kálmánt, az egyedül szeretettet látta vérbe borulva maga előtt az élet és halál kétes határain öntudás, eszmélet és érzet nélkül. De egy pillanat múlva minden egyebet felejtve soha nem érzett aggodalommal vette kezébe gyógyszereit, 's a legkimélőbb gondossággal csepegtette azokat a kedves ájultnak sebeire. Élet nyomait vevén észre annak lassan lihegő keblén, égre vetett szeméibe égő könnyesepp szállott szívéből a múltnak szentelve, 's melegen harmatozott-le az alélt arczaira. A balzsam jóltevő erejének, 's talán a reá hulló könnyek ihletének következtése volt Kálmánnak új életre ébredése; piruló szín kezdte arczairól elűzni a sáppadtságot, az újont felmelegült vér rendesen kezdett erein folydogálni 's keblét dobogásra emelte. Kevés idő múlva egy lány sohajtás, a megtért élet első jele, lebegett-fel a siró Ilka felé, kinek szívére most ujlva rohant előbbi szerelme. Megnyitak az ifiúnak bágyadt szemei, 's kit láttak ah! a megnyilt szemek? Kit képzete angyal gyanánt tüntetett-fel szép álmaiban, most azt valóság világában láthaták szemei. „Hát a menybe jövek? — monda nyájasan az ébredt ifiú — 's téged lellek itt édes angyal, kit a földi végzet vad karja kiragadt ölemből? ah! milly balzsamos itt a szellő, mi szépen ragyog a nap, mi boldognak érzem magamat!“ — Így szót a boldog boldogtalan, 's nem juta eszébe, hogy Ilkája az érzékötelesség láncza alatt nyögél; nem juta eszébe, 's karját Ilkája nyakára kúcsolván szorosán kapcsolja szívére, és lángcsókjain új erő száll keblére, új tűz új merészletekre.

10.

Most lépett-be a' harcokba fáradt Deső, 's látván hölgye helyzetét a' szép ifiúval feltés ördögei szálták-meg szívét. Hallá az ifiú ömledéseit, látta hölgye szemeiben az érzékeny könnyet. Arcza elsetétült, 's hidegen vette a' remegő aszszonynak idvezlő csókját, mellyet azzal a' kötelesség adadott. Vad terveket forgatott bősúra gyult lelke, 's ajkait harapva távozott-el. — Nem lehetett ezentúl szegény Ilkát egyebütt látni, mint férje oldalánál, 's Kálmán nem beszélhetett ezentúl Deső hölgyével. Gyógyult 's erősödött a' szerelmes ifiú teste, arczain uj rózsák feseltek, uj erő szált ereibe, uj tüzzel égett szemének csillaga: de szive, lelke képzete beteg maradt, 's örök bú-lepelbe burkolva ott szeretett bolyongani, hol nem járt semmi emberi lény, hol az éji magányok ölén zokogó szél lengett körül. Illyenkor bús panaszokra fakadt-ki, 's dolgai csak búja ábrázolatjai valának:

Édes képzetekbe tün fel
Lelkemen a' mult idő
Hajh! ez álom miért tünt-el,
Hajh! miért lett hűtlen ő.
Erzetimben istenülve
Csak nagyobbat estem én!
'S most nyögellek elmerülve
A' Jelen vad éjelen.
Messze-messze ködlepelbe
Tünt az álmodott világ!
'S néma gond dül e' kebelbe
'S hervad rajta a' virág
Lelkem egy nagy tátozó sir
Csak kínos fohászt ereszt
Apadt szemem könnyet nem sir
Lányka hajh! te tefted ezt.

Évek telnek, csillag fordul
Uj tavaszt hoz a' zefir
Bennem csak vad fájdalom dül
'S nincs sebemre bálzsam-is
Nem hint e' vad éjelekbe
Nyájas csillagfényt az ég
Felsőhajtok a' szelekbe,
Szálnak ők — mint lányhűség!
Hát az ég szelid leánya,
Boldogító szerelem,
Keblem illy hullamba hányja
'S illy vadul játszhat velem?
Igy kinezhat; dúlni így tud
A' hó-tiszta érzemény,
'S változó szelekkel így fut
A' szív-éltető remény?

11.

Napról napra tovább terjengett a' vad ellenség hatalma, 's Pest nem volt bátorságos hely. Az egész déli 's napkeleti rónaság tatár kény alatt nyögött, 's csak Pannonhalma, mellyet apátjának vigyázósága tartott meg, Fehérvár és Esztergom, mellyeket erős bástyák védelmeztek, 's az éjszaki érzhegyek, mind annyi természeti erősségek, vethettek gátot a' rohanó árnak. A' Karpatok hasadékaiban 's az el-

rejtett völgyek és barlangok hideg ölén számtalan háznép tengődött a' legsoványabb élelemmel, melyet az erdők adhattak; számtalan éhen veszett-el. A' mindenfelé szaguldozó vad csoportoknak csak kétségbe esett kevés számú katonák állottak itt 's ott ellent. (*Végzet követhetik.*)

II. NÉPISMERTETÉS.

Angoly élet Indiában. (*Végzet.*)

Közönséges panasz Indiában, hogy az asszonyi nem érzéketlen és üres szellemű: de a' dolgot jól megvizsgálva, aligha nem egészen magok okai a' kedves Ladyk; mert a' férjfiak a' helyett, hogy műveltségre törekednének 's a' társalkodásba jobb tonust iparkodnának behozni, inkább ném-asszony csevegésére adják magokat, 's kedves barátnéjüknem csak figyelmesen hallgatják, de még ösztözzik és ingerlik is erre őket. Valóban annyira-is tökéletesek mesterségökben, hogy nyelveiktől a' gyengébb nem igazán félni tanul. — Asszonyi társaság Indiában csak nem hallatlan dolog; reggel azért nem mennek valahova, mert a' tikkasztó nap hevétől félnek; vacsoránál 's bálokban pedig mindig férjfiaktól vétetnek körül. Szokott dolog az is, de szinte illetlennek tartatik, ha egy dáma valahova férjfi-kíséret nélkül lép-be; közönségesen ilyen kísérelő kettő is van oldala mellett. Ha egy Bibby-Saib (Lady) reggeli látogatáson bejelentetik, kötelessége a' házi urnak, hogy az ajtóhoz szökjék, 's ha Ladynek mindjárt hat kísérelője van is, karját oda nyujtsa. Bálokon se látni soha Dámákat egymással társalkodni, 's ámbátor a' szépen nőtt asszony, ha két karjaiban egy egy férjfiat tart, soha se mutatja úgy ki kecsseit, mint ha szabad mozdulás engedtetik neki: még-is most az egyszer Indiában ez a' szokás, 's ki ellene véteni mer, gyanúba ejti magát, hogy tété-à-tété-t (magános öszve-jövetelt valakivel) keres. Igaz, hogy némelly hiúbb asszonyok nem is gondolnak e' szokással, mert nekik a' nemökbelleikkel társalkodás hiányát ki látszatnak pótolni a' férjfiak mindennapi hódulataik és hizelgéseik; de azért vannak asszonyok, kik ama hijányt fájdalmasan érzik; tapasztalják, hogy megvannak fosztva ama meleg és szives módosságtól, az örömtől, hogy egymást rövid idő mulva ismét láthatják, ama barátnéjikkal tartott érzékeny és bizodalmas be-

szélgetésektől, mellyekhez hazájokban annyira szoktanak. A' közönséges vidámság az asszonyok közt ez által mód nélkül veszt, 's az ember nem gondolhat unalmasb és erőltettebb valamit, mint egy indiai bálteremet; hol mint valamely temetkezésnél az emberek szilárd, feszes rendben haladnak egymás után; hol a' legjobb barátság is csak hidegen köszöntheti-meg egymást. A' kar-nyujtással, schawllal és legyezőhordatással 's t. e' f. az asszonynak mindig váltogatva kell élnie, ha különben gyanúban állni nem akar, hogy valóságos *cavaliere servente* áll szolgálatjában. E' féle üres udvariságokkal kell tehát a' szegény indiai-angolynének megelégednie ('s melly igen gyér kárpótlás ez neki!) ama vidám leány-csoportok iránt, mellyekkel erőltetlen vidorsággal mulatott hazájában. De valamint az ember mindent megszokhat, ugy az indiai angolyné is kiszokik neme társaságából, 's ha vissza jönne angoly országba, Indiát paradicsomnak hirdetné, magát elhagyva 's boldogtalannak ézené, midőn nem látná magát többé egy szellem- és érzés-telen uracs-seregtől körüllebegve.

'S ez képe a' társasági életnek a' felsőbb tartományokban; Calcuttában még is van egy kis kivétel. Az esztendő hüvesb szakában itt az asszonyok egymásnál töltik a' reggeli órákat, 's viszontagos látogásokra mennek barátnéjikkhoz, vagy a' boltokat tekintik-meg, bálokon is szabad ugyan azon divánon ülniek azoknak, kik nem tánczolnak. De igen hamar láthatni, hogy a' költsönös bizodalom itt is hibázik; hideg 's egykedvű udvariság az uralkodó érzés itt is, mert féltés és vetélkedés kevesbbé uralkodik Indiában mint akár hol; az indiai nők igen nagy részben fedhetlen erkölcsűek 's az asszonyi hívségnek valódi példái.

Már reggel a' fölöstök után foglalatoskodtatják az asszonyok a' házi szabókat (*Dirzih*), kiket ön szemeik előtt dolgoztatnak; ekkor van egyszersmind ideje a' látogatások elfogadtatásának. De nincs a' türelemnek nagyobb próbája, mint e' *Dirzih*-ekkel vesződni; mert noha ezen emberkéek igen ügyesek a' tű-forgatásban; még sincs legkisebb fogalmok a' szabásról, mellyet közönségesen vagy maga az *éredemes Lady*, vagy az *Ajah* (szobaleány) visz véghez. Ha mintát tesz az ember elejekbe, azt ugyan azon esetre hiven

lemásolják; de még idéajok sincs arról, hogy azt a természetnek miségéhez képest kisebbre vagy nagyobbra csinálják. Egyébiránt szinte olly figyelmes szemmel kell tartani ujjaikat, mint egyéb mestertársaikéit, minthogy ők is, hol csak valamit lehet elcsippenteni, ellent állhatlanul megeselekszik. És valamint a' gyűszű-hős nálunk torkos ollójának tiltott almaharapásaiból fiacskájának néha napján egy-egy kaputkát vagy nadrágoeszkát kicsikar, ugy a' Dirzih ott azokból fejre valókat (Topih) és sapkákat készít, mellyeket akkor viselnek, ha hogy szolgálaton kívül vannak. Az illy topih-nak, kivált ha világos selyem materiából készítettett, 's paszománttal és himvarrással ékeskedik, mindig találkozik vevője, 's így a' kézellést megérdemli. Mulattató látni, milly nevetséges jelenetek jönnek elő néha az asszony 's dirzihje közt. Annak félelme, aggodalma, majd haragja, midőn látja, hogy az ügyetlen szabó valamelly drága ruhaszövetet elkontározott (verpfuscht): emennek halálosan elsáapult arca, midőn a' corpus delicti elejébe mutattatik, 's feje felett a' biró-kard csillog, sokszor olly mulattató képet adnak, hogy senki, ki jelen van nem tartoztathatja magát az igazán szivből kaczagástól. A' szerencsétlen varró még szerfelett szerencsésnek mondhatja magát, ha valamelly látogató félbe szakasztja a' perlekedést, 's a' házi asszony haragját lecsillapítja.

III. JELES MONDÁS.

Házi asszony boldogsága.

Öröm jutott olly férj hölgyének is,
 Ki fészke rejtekében él, 's egyenlő
 Csendes napoknak fűzi lánczait,
 Midőn a' csúr és szekrény megtelik,
 Midőn jutalmat oszt a' fáradás
 Midőn kikötve megrakott hajón,
 A' dúzs szerencse nálok beköszön.
 Illyenkor szép örömben osztozik
 Együtt aratva bért az asszony is,
 'S elégedett férjének vig szemén
 'S a' magzatok mosolygó képein
 Szelid örömben zöldel élete,
 'S e' nyugalomban sorsa megszelidül.

S z e m e r e Z r i n y i b e n .

Aphorismák arab nyelvből. Ki a' jót eszközlí, már az által meg van jutalmazva.

A' tanulás az okosság rámája.

Az esztelennek szíve a' szájában, az okosnak nyelve szívében van.
Szendár.

IV. K Ö L T É S Z E T.

Tolvaj Lina.

Haragszol édes Linám

Hogy tolvajnak nevezlek; —

Fehérét a' hónak,

Pírját Auróranak,

Htatját Flórának,

Szemérmét Vestának,

Kecseit Vénusnak,

Elméjét Phoebusnak

Nemde te loptad-el

'S szívem' is ezekkel?

Ne heragudj hát reám

Tolvajnak ha nevezlek. —

Lina szemrehányásaira.

Azt mondd, hogy szerelmemben

Meg-változtam; — Kedvesem

Igazad van: mert szívemben

Nőttön nő a' szerelem! —

Nagy Ignácz.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Angoly gyors-szekerek sebessége. Szinte lehetetlen képzelni, milly nagy sebességgel járnak az angoly gyors-szekerek (Diligence). Így p. o. minap egy illy kocsi Liverpoolból Londonba (12 angoly mértföld vagy is 4—5 órajárás) egy óra alatt ment-el, még pedig hegynek fel; de fel is dült, 's egy utazót szörnyen összezuzott. A' szerencsétlen nem sokára meghalt. A' kocsis, kit híjába tartoztattak vissza bőszejtásáról, eszközlött ember gyilkolásért vádoltaték-be.

Még egy testamentom Parisból. Parisban valamelly fűszeráros végintézete szerint két örököst rendelt jószágába, mind-egyiknek esztendő által 500 livre-t hagyván. Az egyik a' megholtnak bolti inasa, a' másik — kuttyája volt; az első egyszersmind emennek gyámnoka; de gyámitványa után nem fog örökösülni, hogy e' szerint reá jobban vigyázhasson.

Bikaviadal-iskola. Sevillában ismét új iskola állittatott-fel, hol a' bikák viaskodásra tanittatnak. Az első tanító esztendőnként 12,000 real fizetést, a' második 8,000-et kap. Ezen kívül minden városok, hol e' féle bika-viadalok fognak tartatni, tartoznak a' pénzalapot esztendőnkénti 120 reallal nevelni, 's mind ezek a' tizenkilencedik században történnék!

A' dohányozás és tobákolás szaporodása Parisban mennyire ment legyen, csak onnét is kiviláglik, hogy a' dohány-és tobák-gyár kormányzója a' jövő 1834-ki évre szerződést kötött, melly szerint csupán csak havannah-cigarókért 8 millio frankot fizetett!!

A' luxori obelisknak Parisba most történt átszállítása francia országnak mintegy három millio frankjába került.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Az islandi költész John Thorlakson, ki Miltonnak elveszett paradicsomát honnyelvére fordította, Bógisa városában szerfelett szegény kunyhóban lakik. Szoba-ajtaja alig 4 lábnyi magos, a' szoba csak 8 láb hosszú és 6 láb szélességű. Ebben van ágya, 's egészen az ajtó mellett egy kis ablakocska irányában az asztalka, mellyen költeményeit szerzé. De lakása mind e' mellett a' szó leg-sajátságosb értelmében poetai, mert három hegy közt patakok és vizesések szomszédságában fekszik, honnét minden felül 4,000 lábnyi magos hegyekre terjed a' kilátás. Jövedelme csak 40 tallerra megy esztendőnt által. Jelenleg Klopstok Messiását teszi át honnyelvére.

Amerikai vallási journalok. Amerikában jelenleg 56 vallási hirlap vagyon. Egyike azoknak 28,000 előfizetőt, egy másik 10,000-et, 's a' többi is mind 3,000-en felül számlálják előfizetőjait. — Tudósítottunk, hogy Európában is kelendők volnának illy hirlapok, 's különösen egy névtelen országban jó számú publikumot várhatnának. Hogy ez — legalább valószínűleg — igaz, csak onnét is bevilágosodik; mert a' dús ország fukar lakosai másnemű hirlapokra is igen gazdagon költenek. Így p. o. egy belletristicai új folyó írásra majd 600-an! fizetnek elő. a.a.

VII. NEVETTETŐ PILULA.

„Eredj Istók a' zsidóhoz és hozz fahéjt, itt a' pénz de siess“ — mond a' kocsinak I. uraság szakácsnéja és midőn látná, hogy Istók az istálló felé ballag, utánna kiált: „Hova mégy? nem arra lakik a' zsidó.“ — „Nohát kétélért megyek, hogyan hozzam-el máskép!“ X.

„Holnapi innepünkre az ebédlő terem is helyesen, 's annak rendje szerint be legyen fűtve“ parancsolá Kiliannak a' gondoskodó házi gazda. — „Tens uram, hány vendégre?“ kérde komolyan a' pontosságot szerető szolga. Beszedsz Fer.

Bizonyos kisasszony, midőn kérdeztetnék, miért nem szeret könyveket olvasni, válaszola: „azért, mert ha a' könyvben levelezek, szelet csinálók, 's könnyen meghűhetném magamat.

S z i c h e r.

Visszas rejtvény.

Termék benned 's állatokban
Hogy az étket emésszem,
Nélkülem hát nem élhetnél,
Mert, hogy ehes, én teszem
Még is utalod izemet,
Mivel keserű vagyok,

'S ha kiömlöm, magam után
Sárga zöldecsint hagyok.
Hogy külsőkép is használnak,
Láthat'd sok készítményről,
Olvass vissza, 's három betűm
Ugy hangzik, mint előlről,

Előbbi rejtvény: B á t o r i.

Javítás. Az előbbi rejtvénynek 10-dik számos sorában I. 4. 5. helyett I. 4. 3-nak kellene lenni.

Szerkezi Róthk repf G á b o r, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.